

2. FEJEZET

BEMUTATKOZÁS PÁRIZSBAN (1878–1879)

HUBAY JENŐ, AGGHÁZY ELŐFUTÁRA PÁRIZSBAN

Aggházy Károly 1878 novemberében érkezett meg Párizsba, zsebében Liszt Madame Érard-nak és Gaetano Belloninak címzett ajánlóleveleivel, valamint Trefort miniszter 400 forintos ösztöndíjával. Párizs Montmartre negyedében, a 64 rue Clignancourt alatt bérelt lakást.⁴⁶

Éppen jókor jött a francia fővárosba, mert az 1876-os Szegedi Dalárünnepről ismert, három évvel fiatalabb barátja, Hubay Jenő (1858–1937) már május óta itt volt, és őszre jó személyes kapcsolatot alakított ki a helyi művészvilággal. Szívesen látott vendég lett a párizsi salonokban, ahol örömmel hallgatták hegedűjátékát. Ekkor még eredeti családi nevét, a Hubert használta, de azt nemzeti büszkeségből hamarosan magyar hangzásúra változtatta.⁴⁷ Az említett kapcsolatok megszerzése Hubaynak fáradságos és kitartó munkájába került. Aggházy első párizsi hónapjai valószínűleg ugyanígy alakultak volna, ha ő érkezik előbb a francia fővárosba. Hubay is kapott Liszttől ajánlóleveleket, melyektől kezdetben azt remélte, hogy segítségükkel azonnal megnyílnak előtte a koncerttermek kapui. Elsőként a híres zeneszerzőt, Camille Saint-Saënsot kereste fel. A francia mester kedvesen fogadta és meghívta hétfői fogadóestjeire, ahol megismerkedett ugyan a párizsi zeneélet jelentős képviselőivel, de hosszú ideig nem kapott meghívást olyan rendezvényre, ahol nagyobb közönség előtt is bemutatkozhatott volna. Erre később így emlékezett: „Szép esték voltak, de nem tudtam, miből éljek meg. Mindenütt zárt ajtók, meg nem tartott ígéretek...”⁴⁸

Hubay helyzete akkor változott meg, amikor a konzulátuson járva megismerkedett Walcher von Molthein⁴⁹ osztrák–magyar főkonzullal, aki nagy zenerajongó és kiváló numizmatikus hírében állt. A kedves és barátságos úr rögtön meghívta ebédre a fiatal művészt. Felesége lelkes zeneszerető hölgy volt, akit Hubay rögtön meghódított a hegedűjével. A főkonzulék gyakran meghívták a házukba, és bevezették előkelő baráti körükbe, ahol megmutathatta tehetségét és sikert aratott a muzsikájával. Ettől kezdve jelentősen kibővült az ismerősi köre, és szaporodtak a főúri salonokba szóló meghívásai. Emellett felvette a kapcsolatot a párizsi magyar kolónia notabilitásaival is. Felkereste a Grand Café magyar asztalát, és barátságba került Deák-Ébner Lajos, Rippl-Rónai József és Feledi-Flesch Tivadar festőművészekkel, akiken keresztül számos Párizsban élő magyar művésszel és párizsi művészpártolóval került ismeretségbe.

Liszt az 1878-as világiállítás nemzetközi zsűrijének tagjaként június 7. és 18. között Párizsban tartózkodott, és Pierre Érard özvegyénél lakott.⁵⁰ Hubay ez idő alatt számos alkalommal felkereste a mestert. Liszt egyénisége vonzotta a zeneművészeket, így látogatásai során Hubay olyan neves zeneszerzőkkel is megismerkedhetett, mint Charles Gounod, Ambroise Thomas, Ernest Guriaud és Charles Lalo.

⁴⁶ A párizsi évek adataihoz a korabeli hazai és külföldi lapok mellett a Hubay-irodalom szolgált fő forrásként számunkra. Az események leírásához az alábbi könyveket vettük alapul, a közöttük előforduló kisebb ellentmondásokat további kutatásokkal igyekeztünk feloldani:

HARASZTI Emil: *Hubay Jenő élete és munkái*. Budapest: Singer és Wolfner 1913.

HALMY Ferenc: Hubay Jenő. In HALMY Ferenc – ZÍPERNOVSZKY Mária: *Hubay Jenő*. Budapest: Zeneműkiadó 1976.

HUBAY CEBRIAN Andor: *Apám, Hubay Jenő*. Budapest: Ariadne Kiadó 1992.

⁴⁷ Hivatalosan csak 1879 végén kapta meg a névmagyarosítási engedélyt. Lásd: GOMBOS: *Hubay Jenő*, 5.

⁴⁸ HALMY: Hubay Jenő, 28.

⁴⁹ Leopold Walcher von Molthein (1824–1911) osztrák jogász, szolgálataiért 1873-ban lovagi címet kapott. Palermóban, majd Párizsban működött a monarchia főkonzuljaként.

⁵⁰ Liszt itteni tartózkodásáról többek között Liszt Madame Érard-nak írt leveléből értesülünk, amelyben kérte, hogy adjon neki szállást otthonában 8–10 napra. Lásd: LA MARA: *Franz Liszt's Briefe*, Bd. 8. Nr. 318, 330.

Barátai biztatására Hubay felkereste a francia-belga hegedűiskola koronázatlan királyát, a már súlyosan beteg Henri Vieuxtemps-t, aki először bizalmatlanul fogadta, de a bemutatkozás után megengyhült és felszólította az ifjút, hogy játsszon valamit. Hubay Vieuxtemps 5. hegedűversenyét választotta, amit először a szerző, majd annak lánya zongorakíséretével adott elő, és valósággal elbűvölte a mestert. Hubay ettől kezdve a család állandó vendége lett. Egész napokat töltött Vieuxtemps-nál, aki majdnem valamennyi darabját eljátszatta vele. Ennek köszönhetően annyira megismerte és elsajátította Vieuxtemps iskoláját, annak szellemét, hogy később gyakran nem Joachim, hanem Vieuxtemps tanítványként emlegették.

HUBAY ÉS AGGHÁZY TALÁLKOZÁSA

Amikor Hubay tudomást szerzett Aggházy Párizsba érkezéséről, rögtön felkereste és elvitte Vieuxtemps-hoz, aki azt tanácsolta nekik, hogy adjanak közös hangversenyt a Salle Érard-ban, az Érard hárfa- és zongoragyár koncerttermében. Hubay maga is felismerte, hogy a kiváló zongorista Aggházyval hangversenyképes párost alkothatnak. Vieuxtemps tanácsát megfogadva felkeresték a Salle Érard műsorszervezőjét, aki 1879. január 22-ére tűzte ki a koncert időpontját. Addig a két fiatal együtt lépett fel a különféle soirée-kon, melyek kiváló alkalmat adtak arra, hogy felkészüljenek a nagy közös hangversenyre.

Aggházy megérkezéséről és további terveiről Hubay így írt Lisztnek 1878. november 29-én kelt levelében:

[...] *Vor kurzer Zeit kam ein ausgezeichnete Schüler von Ihnen, hochgeehrter Meister, nach Paris, nämlich: Aggházy Károly. Nachdem er ein Pianist, ich ein Violinist, obendrein wir beide Söhne eines Volkes sind, eignet es sich vortrefflich, daß wir desto mehr zusammen spielen und concertiren.*

Zu unseren Hauptpiècen erwählten wir die Cis-moll Rhapsodie und die Kreutzer-Sonate.

*Zum Anfang der Saison gedenken wir auch ein Concert zu geben womöglich im »Salle Erard«. Wir würden zu diesem Vorhaben große Unterstützung finden, umsomehr nachdem unser »Zusammenwirken« in unseren bekannten Kreisen überall Anklang findet. Namentlich in der Person des Herrn von Walcher hätten wir ein Freund gewonnen. Bei letzterem auch werden wir kommenden Sonntag in einer Soirée die Cis-moll Rhapsodie das erste Mal zusammen vortragen. [...]*⁵¹

[...] Röviddel ezelőtt érkezett meg Párizsba az Ön, mélyen tisztelt Mester kitűnő tanítványa: Aggházy Károly. Minthogy ő zongorista, én pedig hegedűs, ráadásul mindketten egyazon nemzet fiai vagyunk, kiválóan adódik, hogy minél többet együtt játszunk és koncertezzünk.

Legfontosabb darabunknak a cisz-moll rapszodiát és a Kreutzer szonátát választottuk.

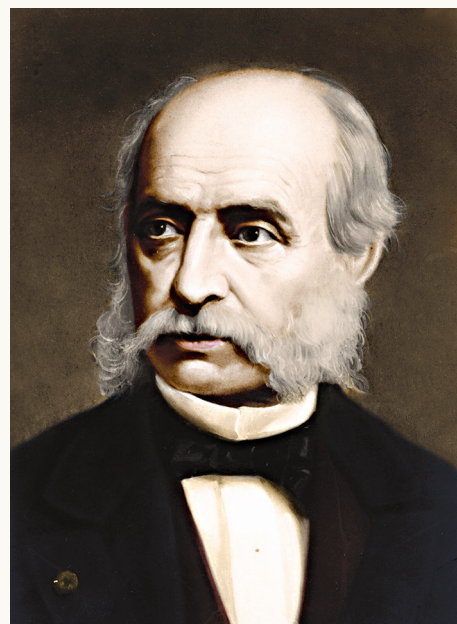
51 La MARA: *Franz Liszt's Briefe*, Bd. 3. Nr. 239, 318–320. Az említett cisz-moll darab Liszt 12. rapszodiája volt Joachim József hegedű-zongora átiratában.

| Camille Saint-Saëns (1835–1921)

| Leopold Walcher von Moltheim (1824–1911)

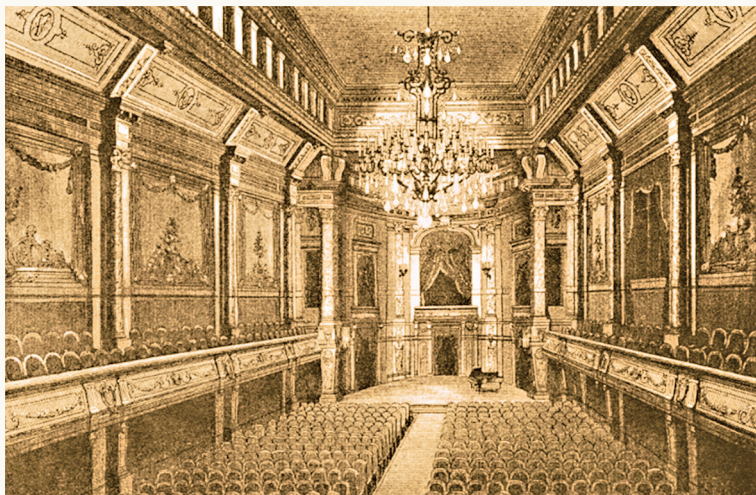

| Henri Vieuxtemps (1820–1881)

A Salle Érard a Rue du Mailen
1880 körül

A szezon kezdetén szeretnénk egy koncertet is adni, ha lehet a „Salle Érard”-ban. E szándékunkhoz jelentős támogatásra számítunk, annál is inkább, mivel „együttműködésünk” mindenütt elnyerte ismerősi köreink tetszését. Különösen Walcher úr személyében nyertünk egy barátot. A következő vasárnap nála fogjuk egy soiréen a cisz-moll rapszódíát első alkalommal közösen előadni. [...]

Aggházyék az 1879. január 22-i, Érard-termi hangversenyükre meghívták az összes ismerősüket, valamint azokat, akikkel szerettek volna kapcsolatba kerülni: kedves támogatójukat, Walcher von Molthein osztrák–magyar főkonzult és a legnevesebb párizsi magyarokat, Munkácsy Mihályt, Zichy Mihályt, Szarvady Frigyes újságíró és feleségét, Wilhelmine Clauss prágai születésű zongoraművésznőt, továbbá bankárokat és természetesen a lapok zenekritikusait.

Az előkészületekről Aggházy Gyula menyasszonyának, Belus Irénnek írt leveléből értesülünk:

Károly írja, hogy január 22-én lesz a hangverseny. Jó nagy terem lehet, ahol játszani fognak, 800 [300] ember fér el benne – bár egészen megtelnék! Az összes kiadásuk eddig nem lesz több 150–200 franknál. A termet és a világítást ingyen kapják.⁵²

Végül a rossz idő, a csúszós és jeges utak ellenére is eljött a meghívottak nagy része, nem beszélve az érdeklődők százairól, akik egy rendkívüli eseménynek lehettek tanúi. A hangversenyen elhangzott Beethoventól a *Kreutzer szonáta* Andante con variazioni és záró Presto tétele, Vieuxtemps-tól a *Ballade et polonaise*, Huber Károlytól a *Magyar fantázia* és a *Rákóczi-induló* parafrázisa. Emellett Aggházy Liszt egyik rapszódiját és Chopin b-moll scherzóját adta elő. Philippine Lévy, az Opera Comique művésznője dalokat és operaáriákat énekelt.⁵³

A siker minden reményt felülmúlt. A közönség lelkesen és hosszasan tapsolt az ifjú művészeknek, minden szám után ötször-hatszor is visszahívta őket a dobogóra. A legnagyobb tetszést a *Kreutzer szonáta* aratta. A kritikusok egyöntetű elismeréssel írtak a magyar fiatalok teljesítményéről. A hazai napilapok is részletesen beszámoltak a bemutatkozó hangverseny sikeréről, és méltatták Hubay és Aggházy művészetét.⁵⁴ A *Fővárosi Lapok* február 8-i híradása szerint az est az erkölcsi mellett fényes anyagi eredményt hozott: tisztán 1200 frankot jövedelmezett a művészeknek.

A Salle Érard-beli hangverseny sikere megalapozta a két muzikus hírnevét, de egy időre össze is kötötte őket: mindenhová közösen kaptak felkérést, és mindenütt együtt léptek fel. De volt is hol, mert a „*les deux jeunes artistes hongrois*” (a két fiatal magyar művész) divatba jött, és a legelőkelőbb szalonok versenyeztek, hogy fogadásaikra meghívassák őket.

Amikor a két fiatalról beszélünk, tudnunk kell, hogy Hubay ekkor még alig múlt 20 éves, és ha nem koncerthez öltözötte, frakkban jelent meg, akkor pelyhedző szakállával inkább diáknak látszott, mint a világ egyik legkiválóbb hegedűművészenek, aki három év múlva Vieuxtemps végakarátának megfelelően átveszi majd a brüsszeli konzervatórium hegedűtanszakának vezetését. Az éppen 23 éves Aggházy szép, nagy, azúrkék szemével,

⁵² REICHART: *Aggházy Károly életrajz*, 5.

⁵³ HARASZTI: Hubay Jenő élete és munkái, 44.

⁵⁴ A *Revue et Gazette Musicale de Paris* 1879. febr. 2-i és a *Pesti Napló* 1879. febr. 6-i számát emeljük ki, Haraszti a *Liberté*, a *L'art Musicale*, a *Parlement* és a *Le Figaro* cikkeit említi (i. m. 45).

AGGHÁZY KÁROLY

barna fűrtjeivel és délceg alakjával bővölte el a közönséget, amikor odaült a zongorához, és egy Liszt-tanítványhoz méltó technikai tudással és csodálatos muzikalitással szólaltatta meg hangszerét.

A két ifjú sokszor játszott Charles Fauvel professzor estélyein. A rendkívül gazdag gégespecialista, szakmájából adódóan, ismert volt a művészvilágban, és pazar estélyein sok olyan zeneszerető vendég megfordult, aki értékelte a művészek játékát és továbbvitte a hírluket. Gyakran részt vettek a szuezi csatorna építője, Ferdinand Lesseps estélyein, ahol főleg az arisztokrácia tagjai és neves szellemi kiválóságok jelentek meg. A *Pester Journal* 1879 februárjában arról számolt be, hogy

*a múlt esték egyikén a két művész a Szezi csatorna építőjénél, Lesseps bárónál lépett fel, ahol Jules Grévy, a francia köztársaság elnöke, Brisson, a neves francia politikus, Beust gróf, az Osztrák–Magyar Monarchia követe, Dumas, Munkácsy, Gambetta és még sokan mások tapsoltak nekik.*⁵⁵

Aggházyék felléptek Szarvadyék fogadóestéin is. Szarvadyé és leánya, Elise, valamint annak udvarlója, Gabriel Fauré – a párizsi konzervatórium későbbi igazgatója – mind kitűnő muzikusok voltak, így az Aggházy–Hubay párossal kiegészülve gyönyörű hangversenyeket rendezhettek. Ezeken az estélyeken a hallgatóság körében mindig sok muzikus jelent meg, mint például Pablo de Sarasate és Louis Diémer.⁵⁶ A zeneértők között foglalt helyet Auguste Durand, az egyik legnagyobb párizsi zeneműkiadó tulajdonosa. A magyar ifjak számos további szalonban megfordultak, néha egy napon több helyen is játszottak. A *Revue et Gazette Musicale* 1880. január 4-i számának első oldalain mérleget készített az 1879-es év párizsi zenei életéről, és felsorolta az óriási számú privát hangverseny legfigyelemreméltóbb szereplőit. Listájában, amelynek elejét idézzük, igen előkelő helyet kapott az Aggházy–Hubay páros: „*MM. L. Lacombe, Fréd. Lottin (oeuvres de Liszt), Aggházy et Huber, Nossek, Th. Ritter [...]*.”

A gyakori szerepléseknek nem csak anyagi haszna volt. A művészek jelentős koncertező gyakorlatot szereztek, és arra is rákényszerültek, hogy repertoárjukat folyamatosan bővítsék. A közönség megkülönböztetett élvezettel hallgatta a magyaros jellegű darabokat, és ez őket is új, közösen komponált művek alkotására inspirálta. A legsikeresebb és legtöbbet játszott a *Phantaisie tziganesque* volt, amelyet a következő évben Choudens párizsi kottakiadó jelentetett meg.

LISZT AJÁNLÓLEVELEI

Liszt olyannyira figyelemmel kísérte kedves tanítványa boldogulását, hogy még Párizsba utána nyúlva is egyengette útját. A fennmaradt Liszt-levelek között négy olyat találtunk 1878–79 fordulójáról, amelyek Aggházy támogatásával kapcsolatosak. Az elsőt 1878. december 27-én a Villa d’Estében írta barátnőjének, Olga von Meyendorffnak.⁵⁷ Ebben, mint minden Olgának írt levelében, aprólékosan beszámolt a mindennapok eseményeiről, és egy teljes bekezdést szentelt annak, hogy Aggházyról gondoskodjon:

Ha már levelekről beszélünk, arra kérek, hogy írj egyet, mintegy előzetes jelzésként és ajánlásként ahhoz, amelyet barátunknak, Caraman-Chimay hercegnek⁵⁸ fogok küldeni. Egy hazámfiát szeretnék beajánlani neki, egy kiváló

⁵⁵ Idézi HUBAY CEBRIAN: *Apám, Hubay Jenő*, 32.

⁵⁶ Pablo de Sarasate (1844–1908) spanyol hegedűművész és zeneszerző, Louis Diémer (1843–1919) francia zongorista és zeneszerző.

⁵⁷ Olga von Meyendorff (1838–1926), született Olga Gorcsakova hercegnő, 1857-ben ment feleségül az orosz diplomata Felix Meyendorffhoz, aki tíz évvel később Weimarban lett nagykövet. Olga itt ismerkedett meg Liszttel, akivel férje 1871-ben bekövetkezett halála után került nagyon szoros és meleg barátságba. Liszt gyakran és őszintén írt neki gondjairól, kétségeiről és lelki vívódásairól is.

⁵⁸ Joseph de Riquet de Caraman (1836–1892), Chimay 18. hercege, aki hegedült, felesége pedig zongorázott. Privát hangversenyin olykor Liszt is részt vett. Személyének, pontosabban fiának van egy különös magyar vonatkozása. Elsőszülöttje, Joseph Anatole Élie a 17 éves gazdag amerikai lányt, Clara Wardot vette feleségül. Ő azonban hat évi házasság és két gyerek után egy párizsi étterem magyar cigánymuzsikusaival, Rigó Jancsival megszökött a férjétől. A Jancsival kötött házasság sem tartott sokáig, mert Clara néhány évvel később Nápolyban, a Vezúv lábánál Jancsit is faképnél hagyta egy olasz pincér kedvéért.

Cher Monsieur Agházy,
Je fais exception à ma règle de ne point fournir des lettres de recommandation, en vous envoyant les deux ci-jointes. Elles sont écrites pour vous et votre excellent collègue Eugène Huber. Veuillez les remettre, et comptez tous deux, sur mon très affectueux dévouement
F. Liszt
14 Février, 79 – Budapest.

Liszt levele Aggházynek, 1879. február 14.
(LM Ep–L–115)

zongoristát, Aggházy urat. Néhány évig velem dolgozott a budapesti Akadémián és jól játszotta Beethoven és Schumann műveit. Most Párizsban társult egy jó hegedűssel, Huber úrral, aki apjának és Joachimnak volt növendéke. Ez a két fiatal művész most együtt játszik, és én mindkettőjüket ajánlani akarom Chimaynek. Kérem, csak kérdezze meg tőle, jön-e a télen Párizsba és mikor. Válaszodat Pesten várom január közepén.⁵⁹

A kért válasz feltehetően nem érkezett meg, ezért Liszt 1879. január 31-én Meyendorffnének írott levelében újra szóba hozta a kérdést:

Itt egy pár sor C[araman]-C[himay] barátunk részére két honfitársam, Aggházy és Huber urak érdekében, akik már kiváló művészek (zongora és hegedű). A Chimaynek való bemutatkozáshoz egyszerűen egy vizitkártyát fogok küldeni nekik, ajánlással F. Lisztől, amint informáltál engem Párizsba való visszatéréről. Kérem, addig is küld el neki előzetes soraimat.⁶⁰

Liszt most már minden bizonnyal megkapta a kért információt a herceg párizsi tartózkodásáról, és – amint előző levelében említette – közvetlenül Aggházynek küldte el az ajánlóleveleket február 14-én. A kísérőlevelben írta:

Cher Monsieur Agházy,
Je fais exception à ma règle de ne point fournir des lettres de recommandation, en vous envoyant les deux ci-jointes. Elles sont écrites pour vous et votre excellent collègue Eugène Huber. Veuillez les remettre, et comptez tous deux, sur mon très affectueux dévouement

F. Liszt

14 février 79 – Budapest.⁶¹

Kedves Aggházy Úr;
Kivételt téve azon szabályom alól, hogy ne adjak ajánlóleveleket, most csatoltan küldök kettőt Önöknek. Az egyik Önnek szól, a másik kiváló kollégájának, Huber Jenőnek. Továbbítsa ezeket, és mindketten számítsanak szeretetteljes szolgálatkészségemre.

F. Liszt

Budapest, 79. február 14.

59 Liszt franciául írt levele nem hozzáférhető, ezért TYLER angol fordítását vettük alapul (*The Letters of Franz Liszt to Olga von Meyendorff 1871–1886*, 329).

60 TYLER: *The Letters of Franz Liszt to Olga von Meyendorff 1871–1886*, 338.

61 LM Ep–L–115.

Úgy látszik, Liszt nem elégedett meg ennyivel, és ugyanezen a napon, február 14-én levelet írt Agnes Street-Klindworth-nek,⁶² melyben többek között arra kérte, mutassa be az Aggházy–Hubay párost Beust grófnak, a monarchia nagykövetének:

[...] *Le bon accueil que vous avez fait au Quatuor italien, personnifié dans le Cavaliere Pinelli, m'encourage à vous recommander deux jeunes artistes hongrois, qui ont déjà obtenu du succès à Paris. Le pianiste, Mr Aggházy, a travaillé avec moi, et le violon, Mr Huber, avec son père (excellent professeur) et ensuite avec Joachim. Je compte sur les deux pour augmenter le bon renom artistique de mes compatriotes. Si leur talent vous paraît répondre à l'opinion distinguée que j'en ai, vous m'obligerez de parler d'eux favorablement au Comte Beust, auquel je me serais permis de les recommander, n'était-ce mon embarras d'écrire à de hauts personnages.*⁶³

[...] *Az a meleg fogadtatás, amiben Pinelli lovag olasz kvartettjét részesítette, felbátorít arra, hogy két fiatal magyar művészt ajánljak Önnek, akik már sikereket értek el Párizsban. A zongorista, Aggházy úr, velem, a hegedűs, Huber úr, apjával (kiváló tanár), majd Joachimmal dolgozott. Bízom mindkettőjükben, hogy honfitársaim jó művészi hírnevét növelni fogják. Ha úgy látja, hogy tehetségük megfelel az én kiváló véleményemnek, akkor tegye meg nekem azt a szívességet, hogy támogatóan szól róluk gróf Beustnak, akinek én magam is ajánlhatnám őket, ha nem lenne gátlásom magas rangú személyeknek írni.*

MUNKÁCSYÉKNÁL

Még az év elején Deák-Ébner Lajos és Feledi (Flesch) Tivadar társaságában Aggházy és Hubay ellátogatott az Avenue de Villiers-en lévő Munkácsy-palotába, ahol bemutatkoztak a mesternek és feleségének. Munkácsyék lekötelező szívélyességgel fogadták őket, és rögtön meghívták szokásos pénteki összejöveteleikre.

Ekkor Munkácsy már a hírnév és dicsőség tetőpontján volt, palotája ennek megfelelő – remek ízlést tanúsító – pompát sugárzott. A tágas terek, a híres festők képei, a gyönyörű keleti szőnyegek, a színes ablakok, a bársonyfüggönyök, az antik reneszánsz bútorok és a felbecsülhetetlen értékű műtárgyak minden belépőre mély benyomást tettek. A szépség e gazdagságáról Aggházy, a palota gyakori látogatójaként, három évvel később a *Harmonia* című zenészi közlönyben jelentetett meg részletes leírást.⁶⁴

Munkácsyné,⁶⁵ aki nagy zenerajongó és kiváló zongorista volt, elvárta, hogy a két ifjú közös muzsikálásra akár hetente kétszer is felkeresse házukat. Bár Munkácsy többre becsülte a magyar népdalokat és nótákat, mint a klasszikus zenét, munkája közben szívesen hallgatta felesége és barátai muzsikáját. Munkácsyék

62 A 1825-ben született Agnes Street-Klindworth az 1850-es évek közepén tanult Liszt-nél, aki rögtön beleszeretett. Kapcsolatuk mintegy két évig tartott, de Liszt élete végéig leveleztek.

63 La MARA: Franz Liszt's Briefe, Bd. 3. Nr. 127, 212.

64 *Harmonia* 1882. febr. 5., 48–52.

65 Munkácsyné, szül. Cécile Papier, de Marches báró feleségeként ismerte meg Munkácsyt, akit betegsége idején colpachi nyaralójukban ápolt. De Marches halála után, 1874-ben lett Munkácsy felesége.

Munkácsy Mihály

Munkácsy Mihályné – Hans Makart festményének részlete

Munkácsy *Zeneszoba* című festménye, 1878 (Metropolitan Museum of Art, New York)

minden év február 20-án – vagy egy ahhoz közeli napon – tartották a festő születésnapja tiszteletére rendezett nagy fogadásukat. Ekkor valóban „egész Párizs” ott volt a Munkácsy-palota termeiben: a kor nagynevű festői, az író- és költőbarátok, neves muzsikuskok és színházi emberek, az arisztokrácia „krémje”, valamint politikusok és a Párizsban élő magyar notabilitások.⁶⁶ A Munkácsy-palota pompáját és Aggházy, Hubay és Munkácsyné közös hangversenyeinek hangulatát jól érzékelteti Munkácsy *Zeneszoba* című festménye, amely az Avenue de Villiers-i palota zeneszobáját ábrázolja.

A SZEGEDI ÁRVÍZKATASZTRÓFA

1879. március 12-én szörnyű csapás érte Magyarországot: az Alföld legvirágzóbb városát, Szegedet a kiáradt Tisza szinte teljesen elpusztította. Az árvíz rombolása oly mértékű volt, hogy az épületek több mint 90 százaléka összeomlott, és a 75 000 lakosból 60 000-nél több vált hajléktalanná. A világ minden részéből igyekeztek enyhíteni a katasztrófa súlyát, és segíteni a hajléktalanná váltakon. Párizsban elsőként Ferdinand Beust gróf, az Osztrák–Magyar Monarchia korábbi külügyminisztere, majd franciaországi nagykövete rendezett jótékonyasá-

⁶⁶ Csak hogy egy pár nevet említsünk: Alphonse de Neuville, Ernest Duez és Zichy Mihály festők, Dumas és Victor Hugo írók, Gounod és Saint-Saëns zeneszerzők, a politikusok közül Ferdinand von Beust, Léon Gambetta és Jules Grévy, illetve Türr István, Garibaldi egykori tábornoka.